* D C J - 1 6 0 1 1 0 0 1 0 2 0 2 0 5 0 0 *

DCJ-1601100102020500 Seat No. ______

M. A. (Sem. II) (CBCS) (WEF-2016) Examination

July - 2022

Sanskrit

Gadyakavya (Common Paper for 2015 & 2016)

हर्षचरितम् (उच्छ्वास–5)

दशकुमारचरितम् (उच्छ्वास–8)

(Old Course)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours] [Total Marks : **70**

१ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** ગદ્યખંડોનું ભાષાંતર કરો : **१४**

1 Translate any **two** of the following passages : **14**

(१) दृष्ट्वा च पूर्वनिमित्तपरम्पराविर्भावितभीतिरभिद्यत हृदयेन । कुरङ्गकस्तु कृत प्रणामः समुपसृत्य प्रथममाननलग्नं विषादमुपनिन्ये, पश्चाल्लेखम् । तं च देवो हर्षः स्वयमेवादायावाचयत् । लेखार्थेनैव च समं गृहीत्वा हृदयेन संतापमवग्रहरूपोऽभ्यघात् – कुरङ्गकः किं मान्द्यं तातस्य ? इति । स चक्षुषा वाष्पजलबिन्दुभिर्मुखेन च खञ्जाक्षरैः क्षरदिभः युगणदाचचक्षे–देव ! दाहज्वरो महान् इति । तच्चाकर्ण्य सहसा सहस्रधेवास्य हृदयं पफाल ।

(२) ततोऽवतीर्य तरुशाखायां बद्ध्वा तुरङ्गमुपसृत्य भगवते भक्त्या प्रणम्य त्रिलोचनाय तामेव दिव्य–योषित मनिमेषपक्ष्मणा निश्चलनिबद्धलक्ष्येण चक्षुषा पुनर्निरूपयामास । उदपादि चास्य तस्या रुपसम्पदा कान्त्या चाविर्भूतविस्मयस्य मनसि । 'अहो ! जगति जन्तूनामसमर्थितो पनतान्यापतन्ति वृत्तान्तान्तराणि । तथा हि मया मृगयायां यदृच्छया निरर्थकमनुबद्धता तुरङ्गमुखमिथुनमयमतिमनोहरो मानवानामगम्यो दिव्यजनसञ्चरणोचितः प्रदेशो वीक्षितः ।'

(३) एवंगते मन्त्रिणि, राजनि च कामवृत्ते, चन्द्रपालितो नामाश्मकेन्द्रामात्यस्येन्द्रपालितस्य सूनुरसद्वृत्तः पितृनिर्वासितो नाम भूत्वा, बहुभिश्चारणगणैर्वहीमिरनल्पकौशलाभिः शिल्पकारिणीभिरनेकच्छन्नकिंकरेश्च गूढपुरुषैः परिवृतोऽभ्येत्य विविधाभिः क्रीडाभिर्णिहारमद्रमात्मसादकरोत् । अमुना चैव संक्रमेण राजन्यास्पदमलभत् ।

(४) इत्थं देवी विन्ध्यवासिनी मन्मुखेन युष्मानाज्ञापयति–स एव राजसूनुरापन्नो मया सकृपया शार्दूलरुपेण तिरस्कृत्याद्य वो दत्तः । तमेनमद्यप्रभृति मत्पुत्रतयामन्दमातृपक्ष इति परिगृह्यन्तु भक्तः । अपि च दुर्घटकूटकोटिघटनापाटवप्रकटशाढ्यनिष्ठुराश्मकं घटघट्टनात्मानं मां मन्यध्वमस्य रक्षिताम् । रक्षानिर्वेशश्चास्य स्वसेयं सभ्रूरभ्यनुज्ञाता मह्यमार्थया इति । श्रुत्वैतत् अहो भाग्यवान्भोजवंशः, यस्य त्वमार्यदत्तो नाथः इत्यप्रीयन्त प्रकृतयः ।

૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** પૂર્વાપર સંદર્ભ આપી સમજાવો : ૧૪

2 Explain with reference to the context any two of the following : **14**

(१) अम्ब ! त्वमपि मां मन्दपुण्यं त्यजसि ? प्रसीद निवर्तस्व ।

(२) देव ! दाहज्वरो महान इति ।

(३) जीवितं हि नाम जन्मवतां चतुः पञ्चन्यहानि ।

(४) आगमदीपदृष्टेन खल्वध्वना सुखेन वर्तते लोकयात्रा ।

૩ આખ્યાયિકાનાં લક્ષણો જણાવી હર્ષચરિતનું આખ્યાયિકા તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. ૧૪

3 Evaluate हर्षचरित as an आख्यायिका after explain its characteristics. **14**

અથવા / OR

૩ बाणोच्छिष्टं जगत्सर्वम् – આ વિધાનની ચર્ચા કરો. ૧૪

3 बाणोच्छिष्टं जगत्सर्वम् – Discuss this statement. **14**

૪ દશકુમારચરિતમાં પ્રતિબિંબિત સામાજિક સ્થિતિનું આલેખન કરો. ૧૪

4 Describe the social possition as reflected in 'दशकुमारचरित' **14**

અથવા / OR

૪ દશકુમારચરિતના સાહિત્યિક સ્વરૂપની ચર્ચા કરો. ૧૪

4 Discuss the literary form of दशकुमारचरित. **14**

૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** ઉપર ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪

5 Write short notes on any **two** of the following : **14**

(१) 'हर्षचरितम्' शीर्षकम् ।

(२) धवलगृह वर्णनम् ।

(३) विहारभद्रस्य पात्रम् ।

(४) त्रयो दण्डिप्रबन्धाः ।